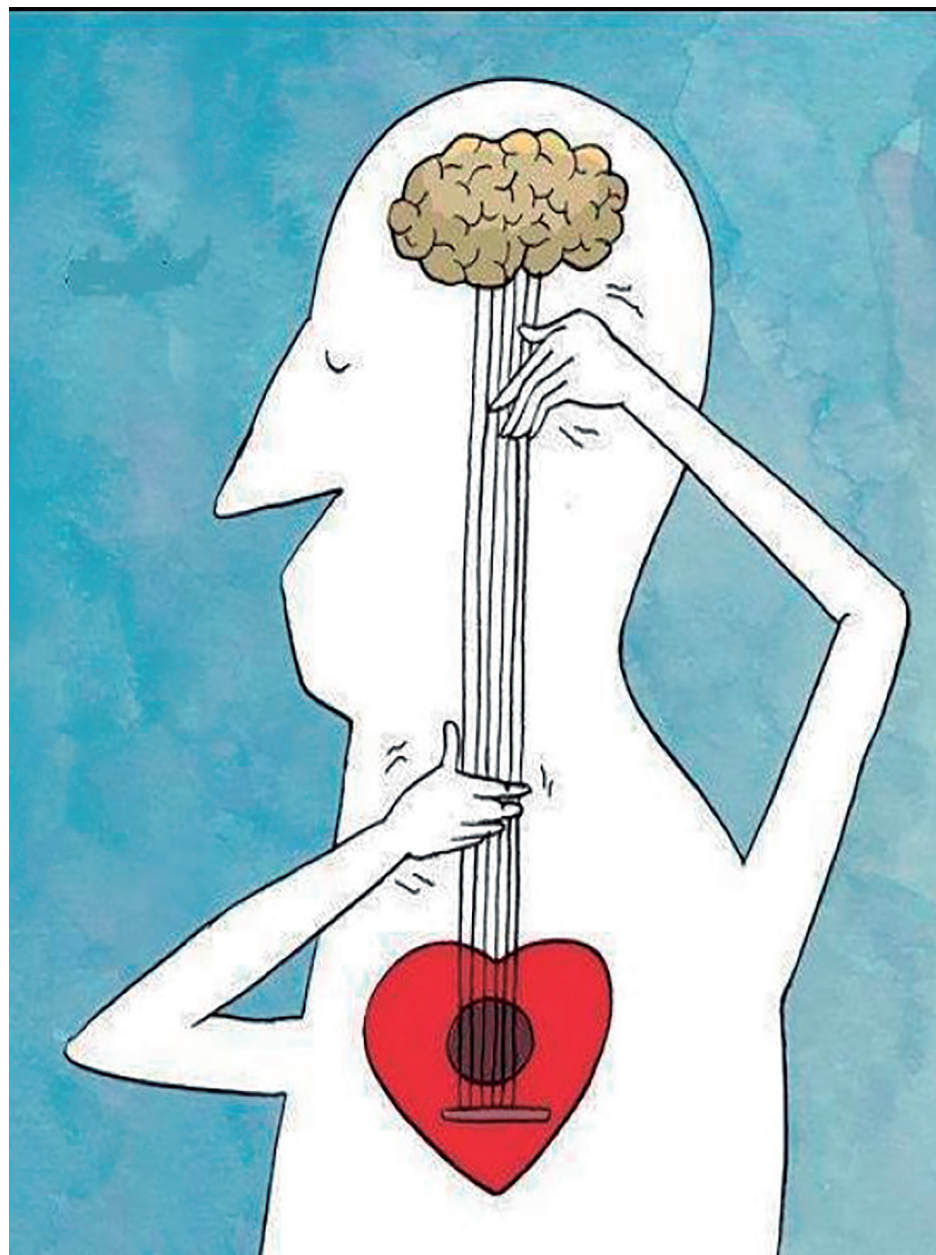

La música, una peça clau per al puzzle de l'autisme?

Presentació

La música i l'autisme són dos termes que aparentment no sembla que tinguin gaires punts en comú, però alhora formen part de mi des de ja fa un temps. Per una banda, aquesta passió irracional que tinc per la música m'ha portat a explorar nous camps on treballar amb aquesta disciplina, que té un paper important com a mediadora, comunicadora o, fins i tot, com a teràpia. Per altra banda, l'autisme és un trastorn que tenia ganes d'explorar des que cursava Primària, quan en Marcel em va obrir les portes d'aquest món del qual mai abans havia sentit a parlar i del qual des d'aleshores no m'he pogut deslligar. D'aquí em va sorgir la pregunta: La música pot ser un mecanisme per incrementar la comunicació amb els infants autistes?

I per mitjà de recerca, observació, entrevistes i experiències... he pogut anar donant resposta a aquesta pregunta i, simultàniament, donar forma a aquest treball que he decidit titular: «La música, una peça clau per al puzzle de l'autisme?». Així és: he decidit donar forma de trencaclosques a l'autisme fent de cada una de les pàgines del treball una peça que el constituï i que em permetés anar encaixant conceptes nous. Tot plegat per anar conclouent si la música encaixava en aquest món tan versàtil i si, fins i tot, en podia ser una peça clau. A través d'històries reals, queixes, conceptes, reivindicacions, opinions... he anat omplint les pàgines d'aquest treball

i he pogut completar parts d'aquest puzle, que ha estat molt més complet del que m'imaginava.

Metodologia

En un principi em vaig centrar en l'extensió del meu coneixement per mitjà de la recerca, sobretot basant-me en informació d'internet, també d'algun llibre i entrevistes dels dos àmbits. Tot això em va permetre anar ampliant la base de coneixement dels dos camps principals en què vaig basar la meva part teòrica. Pel que fa a la musicoteràpia, vaig recórrer sobretot a diverses pàgines oficials i a la xerrada amb una musicoterapeuta, que em va permetre rebre informació de primera mà i poder entendre com eren aplicats a la pràctica tots els conceptes teòrics estudiats.

I, ahora, pel que fa a l'autisme vaig recórrer directament a l'experiència personal tant de professionals de l'educació i del trastorn com de familiars que em van permetre conèixer punts de vista diferents, però el més pròxims possible a la realitat. Totes aquestes fonts d'informació em van oferir coneixements i realitats que van adquirir forma d'eines per anar construint la meva opinió sobre certs aspectes del trastorn. I a partir d'aquí vaig aprofitar l'oportunitat que m'oferia el treball per deixar plasmades, en diferents apartats, les meves idees i indignacions, que molt sovint van adquirir forma de queixa davant la situació actual en la qual es troben aquestes persones. Cal dir que la part pràctica també va tenir un paper important a l'hora de mostrar d'una forma més visual i propera tot el que havia anat estudiant i matisant al llarg de la teoria. Aquesta part ha adquirit dues formes: per una banda tenim una àmplia observació d'una sèrie de casos d'infants, vaig poder assistir a quatre sessions de musicoteràpia, a dues de música com a assignatura escolar i a una que vaig exercir amb un infant amb música gravada, les quals em van permetre distingir els beneficis que aporta, generalment, cada tipus de música. I, paral·lelament, per altra banda, la creació d'un compte d'Instagram amb il·lustracions meves que no deixaven de ser excuses per poder expressar opinions i donar a conèixer alguns aspectes del trastorn a un públic més ampliat i juvenil. Tot plegat estava centrat, bàsicament, en un objectiu concís que era evitar la desconeixença d'aquest trastorn, que simplement provoca fer de la societat una esclava constant de la ignorància.

Cos del treball

L'autisme pertany a un gran grup de trastorns, denominat trastorns generalitzats del desenvolupament, i es caracteritza per problemes d'interacció social, alteracions en la capacitat de comunicació i conductes i patrons repetitius i restringits. Aquest trastorn és present i perdura durant tot el cicle vital, des de la primera infància. Evidència, així, que afectarà sobre com es comporta, com interactua, com es comunica i com aprèn la persona. El classifiquem com a espectre, ja que dins del trastorn

el grau d'afectació pot ser molt variable. D'aquesta amplitud en la variabilitat se'n deriva una classificació i hi ha una clara diferència en funció de cada persona, d'aquí que sovint s'utilitzi l'expressió tan encertada de: «cada autista és un món». A l'hora de diagnosticar aquest trastorn no hi ha una simptomatologia única establerta, però sí que s'han fixat uns indicis, com són el fet que l'afectat no respongui quan és cridat pel seu nom o que eviti el contacte visual constantment. Darrerament la incidència de l'espectre autista ha estat vinculada a un gran increment de la prevalença, i actualment es diu que una de cada cent persones n'estan afectades. A més a més, hi ha una clara majoria per part del sexe masculí, que predomina amb un 80 % dels casos.

Històricament parlant, l'autisme ha sofert una evolució favorable, si considerem que en un principi els casos d'aquesta afectació s'havien considerat com a possessions diabòliques, nens salvatges, psicosis infantils..., i no va ser fins al segle XXI que es van arribar a designar com un trastorn. No obstant això, la paraula *autista* no ha estat emprada adequadament al llarg d'aquest recorregut històric, i fins i tot molt freqüentment és utilitzada com un insult, a causa de la poca difusió i de la desco-neixença general que hi ha del trastorn. D'aquí es desprèn la importància de l'edu-cació i el treball que requereixen els entorns que acompanyen el dia a dia d'aquests infants i que no deixen de ser pilars fonamentals en la formació d'aquestes pers-ones. Per una banda hi ha la família, que pateix la seva dependència constant i el neguit permanent de no voler-los deixar sols, de manera que sovint es converteixen en una càrrega, sigui per a la figura paterna o per als germans; per altra banda l'es-cola, àmbit on cal tenir en compte l'ordinària i evident deficiència en la formació de professorat i en l'accés a recursos, així com l'escolarització compartida, que no deixa de ser un període de transició per arribar als centres especialitzats on es bus-ca esprémer al màxim les capacitats de cada infant, i, finalment, el temps lliure, que majoritàriament s'omple d'activitats extracurriculars, moltes de les quals agafen forma de teràpies des d'una perspectiva més lúdica, i és on trobem entre moltes altres la musicoteràpia.

La musicoteràpia és una disciplina que aconsegueix unir els camps de la ciència i de l'art amb la cura de la salut a través de la música. És utilitzada per tractar neces-sitats tant físiques, psicològiques i cognitives com socials. És una psicoteràpia molt efectiva que té en compte aspectes importants com l'ajuda en la convivència entre l'entorn i la malaltia, i que ofereix un suport no només a l'usuari sinó també als familiars que estan al voltant del pacient que rep la teràpia. Una sessió de musicoteràpia es divideix en dues parts significatives: la part musical i la part terapèutica. Aquesta darrera hi afegeix una complexitat que evidencia la necessitat de formalit-zar-ne els estudis, fet pel qual estan lluitant molts dels musicoterapeutes. Aquestes sessions estan basades en unes tècniques, entre les quals les principals

són les que coneixem com a tècniques actives i tècniques receptives. Les primeres són totes aquelles que impliquen l'acció de tocar algun instrument. Sovint adquireixen forma d'improvisació, que serveix al pacient per expressar-se externament. En canvi, les receptives es basen en l'escolta del pacient; tanmateix, no vol dir que aquest no hagi de fer res, ja que sovint es requereix la seva imaginació o alguna resposta en forma de gest o de senyal. S'apliquen molt sovint en les relaxacions finals. Tots aquests estudis profunds dels dos camps em van permetre concebre quin era el punt on la música es creuava i interactuava com a mitjà de comunicació amb les persones autistes. Tot i això, vaig voler experimentar quin era el tipus de música que permetia una millor comunicació i, alhora, uns beneficis més notables en aquests infants. Per això vaig decidir dividir la música entre tres tipologies: la de la musicoteràpia, la música com a assignatura escolar i la música quotidiana i gravada que podríem escoltar a qualsevol lloc. A partir d'aquesta divisió vaig poder assistir i participar en algunes sessions on vaig poder viure l'autisme de primera mà. Tots els beneficis que vaig anar observant van ser recollits en forma de puzzle, on vaig poder percebre una majoria evident de peces que pertanyien a la música com a teràpia, és a dir, la seva eficàcia era clarament diferenciada respecte a la resta de tipus de música. Paral·lelament, la creació d'un compte d'Instagram no era res més que una proposta de solució davant el greuge que havia plantejat sobre la poca difusió que es fa d'aquest trastorn, com passa amb tantes altres malalties. Les il·lustracions simplement van ser la font per expressar des d'una vessant més visual certs aspectes de la quotidianitat d'aquestes persones, on vaig camuflar força la meua opinió. Va ser una manera prou fàcil de poder arribar a un públic més ampli. I vaig decidir fer-me conèixer com a @autismesensefiltres, ja que a les xarxes socials com l'Instagram es tendeix a la superficialitat, amb la publicació de fotografies o del que mostrem de nosaltres a la gent, mentre que aquest compte busca tot el contrari, mostrar una realitat de la manera més real possible.

Conclusions

I, finalment, després de tot el recorregut del treball vaig poder adquirir coneixements importants dels dos camps treballats que em van permetre arribar a certes conclusions. Per exemple, que l'autisme és una manera de veure el món amb uns objectius molt marcats i que és viscut de manera diferent per cada afectat. I que la musicoteràpia, tot i la falta de formalització d'estudis i les comprovacions científiques per les quals encara haurà de recórrer, genera una evident efectivitat, i proporciona un benestar i una millora constant a la vida de qui l'exerceix.

I, per acabar, vaig voler donar resposta a la primera hipòtesi que em vaig formular tot just a l'origen del treball, quan em preguntava: «La música pot ser un mecanisme per incrementar la comunicació dels nens amb el trastorn de l'autisme?». Doncs

m'atreviria a respondre-la amb una oració enunciativa afirmativa, perquè des del meu punt de vista d'espectadora, tot i que no tots els tipus de música serveixen amb la mateixa intensitat i que depèn molt de cada individu, em puc justificar amb el que he vist: la capacitat de la música per fer del silenci irrompible, una nota entonada; de l'aïllament constant, una conversa cantada, i d'una melodia, un record explicat en paraules.

En conclusió, jo afegiria la M de música com una peça més del puzzle de l'autisme!

Bibliografia i webgrafia

LLIBRES: – Higashida, N. (2014). *Per què salto?* Barcelona: Bromera actual. – Wing, L. (1998). *El autismo en niños y adultos. Una guía para la familia*. Barcelona: Editorial Paidós. WEBS: – Serrano, H. Presentació: Trastornos generalizados del desarrollo. [Consulta: 4 agost 2019] <<https://mail.google.com/mail/u/2/?ogbl#search/monica/FMfcgxwChcrhTxPLpVXlBSmqSkNNcFMN?projector=1&messagePartId=0.2>> – Gayet, A. (2004). Treball de Recerca: L'atenció de l'escola ordinària als alumnes amb necessitats educatives especials associades a autisme, psicosi i retard mental. [Consulta: 7 agost 2019] <<https://mail.google.com/mail/u/2/?ogbl#search/monica/FMfcgxwChcrhTxPLpVXlBSmqSkNNcFMN?projector=1&messagePartId=0.4>> – Tortosa, N.; Guillén, C. (2003). TEACCH. Más que un programa para la comunicación. [Consulta: 10 agost 2019] <<https://mail.google.com/mail/u/2/?ogbl#search/monica/FMfcgxwChcrhTxPLpVXlBSmqSkNNcFMN?projector=1&messagePartId=0.1>>
